DIE ORIËNTERING VAN DIE ST. VI-LEERLING AAN DIE HOËRSKOOL IN TRANSVAAL MET DIE OOG OP BAANINDELING.

deur

Hendrik Sebastiaan Jordaan, B.A., B.Ed.

Verhandeling voorgelê ter gedeeltelike voldoening
aan die vereistes van die graad

MAGISTER EDUCATIONIS

in die

FAKULTEIT OPVOEDKUNDE

aan die

POTCHEFSTROOMSE UNIVERSITEIT VIR C.H.O.

Leier Prof. B.C. Schutte.

Potchefstroom.
November, 1968.

VOORWOORD.

Skrywer hiervan het in sy loopbaan as onderwyser in noue aanraking gekom met die st.VI-leerling wat in die oriënteringsproses aan die hoërskool met velerlei probleme te kampe het. Die nood waarin sommige van hierdie leerlinge verkeer in hierdie proses van psigologiese, sosiologiese en opvoedkundige oriëntering, het die dryfvere verskaf tot hierdie studie.

Dit is met die oog op moontlike hulp in die implementering van hierdie oriëntasie dat die bydrae aangebied word.

Graag wil ek hier my dank uitspreek teenoor my studieleier vir sy hulp en leiding. Dank ook aan die hoë amptenare van die T.O.D. vir hulle toestemming tot die ondersoek en vir hulp van hulle ontvang. Hoofde van skole, kollegas, die studente en leerlinge wat d.m.v. hulle samewerking my in staat gestel het om hierdie verhandeling die lig te laat sien, word hartlik bedank. Die personeel van die biblioteek van die P.U. vir C.H.O., die van die T.O.D. biblioteek en die van die Dept. van Hoër Onderwys se biblioteek, word bedank vir hulle hulp.

'n Besondere woord van dank aan my eggenote en dogters wat my nie net bygestaan en aangemoedig het nie, maar soveel aandag moes ontbeer terwyl die studie dit gewerg het.

Hierdie verhandeling word opgedra aan die nagedagtenis van my dogter Rothea, wat as student en onderwyseres so veel gedoen het om my te help met die versamel van empiriese gegewens. Dit en haar aanmoediging en besieling sal kosbare kleinode bly.

INHOUDSOPGAWE.

HOOFSTUK I.

DIE ORIËNTERINGSJAAR, SY AGTERGROND EN OPSET. Bladsy.

1. Probleemstelling. 3
2. Doel en metode van ondersoek. 6
3. Die doel met die verkenningsjaar of oriënteringsjaar. 8
    - i. Die verkenning van kursusse en vakke. 8
    - ii. Die ontdekking van die self. 10
    - iii. Loopbane. 11
    - iv. Opvoedkundige, sielkundige en sosiologiese oriëntering. 13

HOOFSTUK II. 19

BAANINDELING.

1. Grondslae. 20
2. Doel. 22
3. Bane. 25
4. Kriteria vir baanindeling. 27

HOOFSTUK III. 34

EVALUERING VAN DIE KIND MET DIE OOG OP BAANINDELING

1. Inleidend. 35
2. Huidige metode van indeling. 35
    - (a) Verstandelike vermoë. 35
    - (b) Skoolprestasie. 38
    - (c) Beroepspotensialiteit en -belangstelling. 41
    - (d) Ouer en leerlingkeuse. 43
3. Moontlike leemtes. 43
4. Moontlike verbeterings. 44
    - (i) Basiese behoeftes. 44
    - (ii) Kumulatiewe verslagkaart. 45

(iii) Gestandaardiseerde prestasietoetse. 46

(iv) Oriënteringsprosedures en onderwysvoorsiening. 47

(v) Profiel. 50

(vi) Is baanindeling op hierdie stadium nodig? 51

(vii) Samevattend. 52

HOOFSTUK IV. 55

VOORLIGTING EN ORIËNTERING VAN DIE KIND.

INLEIDEND. 56

1. Die ideaal van die T.O.D. 57

2. Die praktyk in skole. 59

3. Agtergrond, milieu. 60

4. Probleme. 62

(a) Organisasie, tyd. 62

(b) Aantal leerlinge. 62

(c) Skoolprogram. 63

(d) Kennis, begrip, opleiding. 64

(e) Voorligters, voorligting, voogonderwyser. 64

(f) Verdere aspekte van voorligting. 65

5. Voorligting as sodanig. 69

6. Samevatting. 74

HOOFSTUK V. 78

EMPIRIESE ONDERSOEK.

1. INLEIDEND. 79

2. Die basis van die ondersoek. 79

3. Metodes van ondersoek. 83

4. Gegewens uit vraelyste aan leerlinge en uit onderhoude. 86

A. Opset met vrae. 86

B. Besprekings van gegewens soos verkry uit antwoorde op vraelyste en by onderhoude. 88

5. Vrae aan voorligters. 104

HOOFSTUK VI. 110

GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS.

1. SAMEVATTING:

(a) Dryfveer tot die studie. 111

(b) Basis van die ondersoek. 111

(c) Metodes van ondersoek. 112

(d) Gegewens uit en opset met vraelyste. 112

(e) Bespreking van gegewens. 112

2. BEVINDINGE. 116

(a) Algemeen. 116

(b) Besonder. 119

i. Differensiasie. 119

ii. Baanindeling. 121

iii. Evaluering. 124

iv. Voorligting. 126

3. AANBEVELINGS. 126

Inleidend. 126

i. Differensiasie. 126

ii. Baanindeling. 128

iii. Evaluering. 129

iv. Voorligting. 131

v. Personeel - voorsiening, toewysing. 132

4. MOONTLIKE NAVORSINGSVELDE. 133

5. BYLAE. 134

Bylae 1 - Vraelys aan leerlinge van die hoërskool. 134

" 2 - Vraelys aan voorligtingonderwysers. 137

" 3 - Brief aan Hoofde van skole. 139

" 3A - Vrae by onderhoude st. VI & VII. 140

" 3B - " " " st. VIII. 142

Bylae 3C - Vrae by onderhoude st. IX & X 143

" 4 - Voorlopige vraelys. 145

BRONNELYS. 147

LYS VAN TABELLE: BLADSY

TABEL I.	Aantal leerlinge waarmee onderhoude gevoer is.	81
TABEL Ia.	Voorlopige vraelys - aantal en standerds betrek.	82
TABEL Ib.	Aantal skole genader, met reaksies ontvang.	86
TABEL II.	Indeling van leerlinge wat vraelyste beantwoord het.	90
TABEL III.	Reaksies op baanplasings.	91
TABEL IV.	Gronde vir baankeuse uitgesonderd A-baan. (Alle standerds)	93
TABEL V.	Beweegredes tot vakkeuse.	95
TABEL VI.	Rol van vakke of studierigting of vakkeuse by baanplasing.	98
TABEL VII.	Persentasie leerlinge in St. VIII en St. IX wat begerig is om Tegniese-, Handels- of Praktiese vakke, te volg.	99
TABEL VIII.	Vakke laat staan weens een of ander beswaar.	100
TABEL IX.	Persentasie leerlinge wat bereid is om A-baan te herhaal.	101
TABEL X.	Oorsake van verandering of aanbeveling van hoër na laer baan.	102
TABEL XI.	Geneentheid tot oriëntering en bron van bystand in oriënteringsproses.	103
TABEL XII.	Leerlinge wat belemmering of las ondervind van sport, buitemuurse aktiwiteite en huiswerk.	104
TABEL XIII.	Metodes van evaluering vir baanplasing in st. 6 soos bevind by die 21 skole.	105
TABEL XIV.	Basis van aanbevelings vir vakkeuse by die skole.	106

HOOFSTUK I.

DIE ORIËNTERINGSJAAR, SY AGTERGROND EN OPSET.

1. Probleemstelling.

2. Doel en metode van ondersoek.

3. Die doel met die verkenningsjaar.

   i. Die verkenning van kursusse.

   ii. Die ontdekking van die self.

   iii. Loopbane.

   iv. Opvoedkundige, sielkundige en sosiologiese oriëntering.